

Gmach Towarzystwa Rolniczego

2020-07-10

Gmach Towarzystwa Rolniczego na rogu pl. Szczepańskiego i ul. św. Tomasza to kolejny budynek, który przedstawiamy w cyklu #krakowheritage o odnowionych krakowskich obiektach. Zachęcamy do poznawania historii ciekawych budynków i spacerowania po Krakowie ich szlakiem. To może być świetny pretekst, by odwiedzać dobrze znane miejsca i odkrywać nowe.

„Budynek Gmachu Towarzystwa Rolniczego jest jednym z pierwszych okazałych przykładów nowoczesnego, modernistycznego nurtu krakowskiej architektury pierwszej dekady XX wieku. Gmach zachował zasadniczo swój pierwotny kształt i wystrój architektoniczny. Ponadto należy do jednych z ważniejszych dzieł znanego architekta krakowskiego – Sławomira Odrzywolskiego” – czytamy w uzasadnieniu decyzji o wpisaniu budynku do rejestru zabytków.

Pierwszy budynek w miejscu obecnego gmachu Towarzystwa Rolniczego został wzniesiony w XIV wieku. Była to jednopiętrowa kamienica z fasadą skierowaną na ulicę św. Tomasza. Otynkowany na biało budynek z gontowym dachem został rozebrany w 1908 roku, a podczas prac rozbiórkowych odkryto między innymi kamienie z hebrajskimi napisami i gotyckie drzwi.

Kolejny budynek został zbudowany w latach 1908-1909 według projektu architekta Sławomira Odrzywolskiego (przy współudziale architekta Władysława Kaczmarek) na planie zbliżonym do litery „L”. Został nakryty dachem mansardowym z lukarnami. Fasadę budynku z kamiennym boniowaniem, przedzieloną symetrycznie pilastrami, zdobią rzeźby postaci będących personifikacjami prac rolnych dłuta Jana Szczepkowskiego.

We wnętrzu budynku został zachowany wystój sieni wejściowej i klatki schodowej. Na pierwszym piętrze znajdują się pozostałości z dawnego banku - kolumna głównej sali bankowej, pomieszczenie skarbcza z bramą sejfową oraz ozdobne drzwi dwuskrzydłowe z łańcuchami. Na drugim piętrze mieści się duża reprezentacyjna sala z drewnianym gankiem, nakryta drewnianym stropem belkowym. Na trzecim piętrze natomiast, w narożniku skrzydła od strony ul. św. Tomasza, znajduje się jedyny w całym budynku balkon.

W gmachu swoją siedzibę ma Wojewódzki Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych. Związek jest ogólnopolskim, samorządowym zrzeszeniem kółek rolniczych i kół gospodyń wiejskich, terenowych związków rolników, kółek i organizacji rolniczych oraz innych organizacji rolników. Kółka uznawane są za organizacje wspierające rozwiązywanie bieżących produkcyjnych i społecznych problemów wsi, które odegrały znaczącą rolę w rozwoju obszarów wiejskich, kształtowaniu świadomości narodowej i propagowaniu działań edukacyjno-kulturalnych. Ich początki sięgają okresu zaborów.

Przynależność do kółek rolniczych deklarowali między innymi: Józef Piłsudski, Stefan Żeromski, Melchior Wańkowicz, Stanisław Staszic, Juliusz Kraziewicz, Maksymilian Jackowski, Stanisław Stojałowski, Stanisław Mikołajczyk, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Wincenty Witos i Władysław Reymont.

**Magiczny
Kraków**

W 2016 roku przeprowadzono remont konserwatorski obu części elewacji frontowej gmachu Towarzystwa Rolniczego wraz z odtworzeniem stolarki okiennej. Prace były finansowane ze środków Wojewódzkiego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa oraz budżetu miasta - dotacja z budżetu Krakowa w kwocie 300 000 zł stanowiła blisko 33 proc. kosztów remontu.

Budynek przed remontem:

Budynek po remoncie:

W cyklu #krakowheritage przybliżamy odnowione krakowskie obiekty. Zachęcamy do spacerowania ich szlakiem, publikowania zdjęć z tych wędrówek w mediach społecznościowych z hasztagiem #krakowheritage. Wspólnie pokażmy, że jesteśmy dumni z efektów opieki nad zabytkami naszego miasta. Bądź turystą w swoim mieście - #zwiedzajKrakow i odkrywaj na nowo cenne zabytki.

Chcesz poznać więcej odnowionych zabytków? - pozostałe odcinki cyklu #krakowheritage możesz znaleźć [tutaj](#).